

ΗΓΕΜΟΝΙΚΟΙ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΚΑΜΨΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΠΟΛΕΩΝ**Ο ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΑΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ 431- 404 π.Χ. (σελ. 82 – 88 σχολ. βιβλίου)**

Είναι ο **μεγάλος εμφύλιος πόλεμος** (δηλ. μεταξύ ομοφύλων, ομοεθνών) ανάμεσα στην Αθήνα και τη Σπάρτη που επεκτάθηκε σε ολόκληρο σχεδόν τον ελλαδικό χώρο, καθώς οι 2 πόλεις είχαν συμμάχους σε όλη την Ελλάδα (αθηναϊκή κατά πελοποννησιακής συμμαχίας) . **Πηγές** μας : ο **Θουκυδίδης** ως το 411 π.Χ. και ο **Ξενοφών** από το 411 – 404 π.Χ..

Τα αίτια (δηλ. οι βαθύτεροι λόγοι που προκάλεσαν τον πόλεμο) :

Α) οικονομικά : η Αθήνα επιζητά την επέκτασή της προς τα δυτικά, δηλ. το Ιόνιο πέλαγος και την Αδριατική θάλασσα , όμως αυτό τη φέρνει σε σύγκρουση με την Κόρινθο (βασική σύμμαχο της Σπάρτης), που έχει ζωτικά οικονομικά συμφέροντα στην περιοχή αυτή.

Β) πολιτικά : Βασικός λόγος υπήρξε ο φόβος της Σπάρτης για την αύξηση της δύναμης της Αθήνας, όπως επίσης και η ιδεολογική και πολιτειακή (δηλ. στο πολίτευμα) διαφορά ανάμεσα στη δημοκρατική Αθήνα και στην ολιγαρχική Σπάρτη .

Οι αφορμές (δηλ. οι επιφανειακές αιτίες, τα προσχήματα, οι προφάσεις):

Α) οι Κερκυραίοι που πολεμούσαν κατά της μητρόπολής τους Κορίνθου ζήτησαν και πήραν τη βοήθεια των Αθηναίων, πράγμα που θεωρήθηκε **παραβίαση της Τριακονταετούς Ειρήνης**.

Β) Οι Κορίνθιοι ωθούν σε **αποστασία** από την αθηναϊκή συμμαχία την **Ποτιδαία**

Γ) Σε αντίποινα ο Περικλής **απαγορεύει στα πλοία των Μεγαρέων**, συμμάχων της Σπάρτης, να **μπαινουν στα λιμάνια της αθηναϊκής συμμαχίας** (η απόφαση αυτή ονομάστηκε «μεγαρικό ψήφισμα») .

Η πρώτη περίοδος: Αρχιδάμειος πόλεμος (431- 421 π.Χ.)

Ο Σπαρτιάτης βασιλιάς **Αρχίδαμος** εισβάλλει και λεηλατεί με το στρατό του την Αττική ύπαιθρο . Το 2^ο έτος του πολέμου στην Αθήνα **ξεσπά θανατηφόρα επιδημία** που θερίζει το 1/3 του αθην. λαού με τον **Περικλή** ανάμεσα στα πολλά θύματα (πεθαίνει το 429 π. Χ.) και αποτέλεσμα να κυριαρχήσουν στην πόλη οι **δημαγωγοί πολιτικοί**, δηλ. εκείνοι που παρασύρουν το λαό αποβλέποντας στο προσωπικό τους όφελος .

Η Αθήνα αντιμετωπίζει **αποστασίες συμμάχων** της λόγω των οικονομικών πιέσεων που τους ασκεί, ενώ ο πόλεμος μεταφέρεται από τους Σπαρτιάτες στη **Μακεδονία** (τακτική του αντιπερισπασμού, δηλ. απόσπαση της προσοχής του εχθρού από τον πραγματικό στόχο) . Στη μάχη της **Αμφίπολης** με το αμφίρροπο αποτέλεσμα **σκοτώνονται** και οι 2 φιλοπόλεμοι στρατηγοί, ο **Σπαρτιάτης Βρασίδης** και ο **Αθηναίος Κλέων** . Έτσι υπογράφεται το **421 π.Χ.** από τον αρχηγό των Αθηναίων αριστοκρατικών Νικία η **Νικίειος ειρήνη** για 50 χρόνια .

Η δεύτερη περίοδος : η εκστρατεία στη Σικελία (415 – 413 π.Χ.)

Ο **Αλκιβιάδης** που κυριαρχεί στην Αθήνα πείθει το δήμο για εκστρατεία στη Σικελία ,προφασιζόμενος την αποστολή βοήθειας προς την πόλη **Έγεστα** που πολεμούσε με το Σελινούντα. Τρεις στρατηγοί ορίζονται : ο **Αλκιβιάδης**, ο **Λάμαχος** και ο **Νικίας** (που δε συμφωνεί με την εκστρατεία) .

Ωστόσο, μόλις φτάνουν στη Σικελία, ο **Αλκιβιάδης ανακαλείται στην Αθήνα** προκειμένου να δικαστεί για ασέβεια, καθώς οι πολιτικοί του εχθροί τον κατηγορούν για την **αποκοπή των κεφαλών των Ερμών** (στηλών με την κεφαλή των Ερμή που χρησίμευαν ως οδοδείκτες στην πόλη) . Εκείνος προτιμά να διαφύγει στη Σπάρτη και να **προδώσει την πατρίδα του** δίνοντας στους εχθρούς της **δύο ολέθριες για την πόλη του συμβουλές** :

α) να στείλουν στρατό στη Σικελία προς βοήθεια των συμμάχων τους Συρακουσίων και β) να καταλάβουν και να οχυρώσουν στην Αττική τη Δεκέλεια , ώστε να μην επικοινωνεί η Αθήνα με την ύπαιθρο .

Στη Σικελία φτάνει ο Σπαρτιάτης στρατηγός **Γύλιππος** και ακολουθεί η καταστροφή για τη μεγάλη αθηναϊκή στρατιά . **Σύμφωνα με τον ιστορικό Θουκυδίδη** : « **Τίποτε δεν υπήρξε που να μη χάθηκε και λίγοι από πολλούς γύρισαν στην πατρίδα** » .

Η τρίτη περίοδος : ο δεκελεικός πόλεμος (413 – 404 π.Χ.)

Στη φάση αυτή εμφανίζονται **οι Πέρσες** σε ρόλο ρυθμιστή των πραγμάτων : ακολουθώντας τις συμβουλές του Αλκιβιάδη (που τώρα βρίσκεται στη Μ. Ασία) για **συντήρηση του πολέμου** μεταξύ Αθηναίων και Σπαρτιατών, **βοηθούν οικονομικά τους Σπαρτιάτες** ώστε να ναυπηγήσουν στόλο και να κυριαρχήσουν στο Αιγαίο. Οι Αθηναίοι αναθέτουν **ξανά στον Αλκιβιάδη την ηγεσία του στόλου** τους, όμως ηττώνται **στη Σάμο** από το Σπαρτιάτη στρατηγό **Λύσανδρο**. Στη συνέχεια **οι Αθηναίοι με το στρατηγό Κόνωνα νικούν στη ναυμαχία των Αργινουσών 406 π.Χ.**,(αλλά εκτελούν τους 6 επικεφαλής στρατηγούς , γιατί δεν κατάφεραν λόγω της θαλασσοταραχής να περιμαζέψουν τους ναυαγούς), όμως παθαίνουν **μεγάλη καταστροφή** από το Λύσανδρο **στους Αιγός Ποταμούς το 405 π.Χ.** (Ο Λύσανδρος νίκησε με τέχνασμα και αιφνιδιασμό).

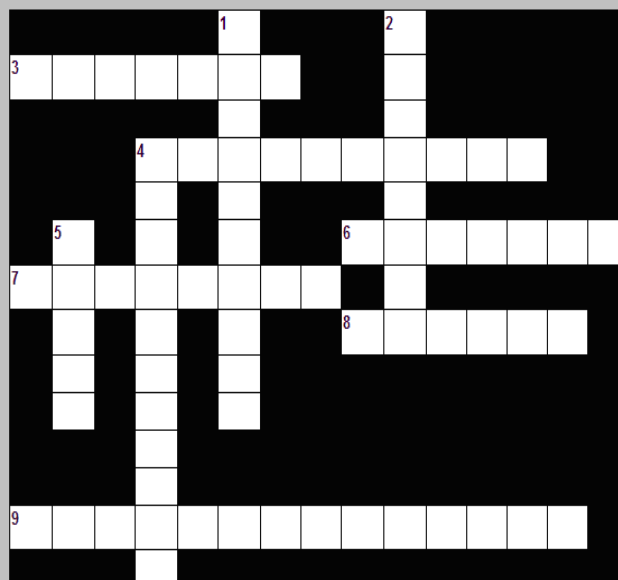
Νικημένοι και αποκλεισμένοι από ξηρά και θάλασσα οι Αθηναίοι συνάπτουν ειρήνη με ταπεινωτικούς όρους :

- 1) να παραδώσουν, εκτός από 12, όλα τα πολεμικά τους πλοία
- 2) να κατεδαφίσουν τα Μακρά τείχη και τα τείχη του Πειραιά
- 3) να δεχθούν πίσω όλους τους πολιτικούς εξόριστους και
- 4) να ακολουθούν τους Σπαρτιάτες , έχοντας τους ίδιους φίλους και εχθρούς μ' εκείνους.

Τα αποτελέσματα :

Ήταν καταστρεπτικά από κάθε άποψη και θα οδηγούσαν σε παρακμή ολόκληρη την Ελλάδα : **Χιλιάδες** ήταν οι **νεκροί** του πολέμου , **πόλεις** είχαν μεταβληθεί σε **ερείπια** , η **ύπαιθρος** είχε **εγκαταλειφθεί** από τον αγροτικό πληθυσμό και η **οικονομία** είχε υποστεί **σοβαρό πλήγμα**. Εξίσου σημαντική ήταν και η **κατάρρευση των ηθικών αξιών** : στις ανθρώπινες σχέσεις επικράτησε ο **δόλος** , στη θέση της θρησκευτικής πίστης κυριάρχησε η **αμφισβήτηση** , **οι Πέρσες** κλήθηκαν από τους Έλληνες να **αναμειχθούν στις ελληνικές υποθέσεις** .

ΑΣΚΗΣΗ : Συμπληρώστε το σταυρόλεξο : (πηγή : e-yliko.gr)

3 Ένα από τα ιερά πλοία των Αθηναίων

4 Αθηναίος στρατηγός. Ανακλήθηκε από τη σικελική εκστρατεία

6 Στα λατομεία της οι Αθηναίοι πέθαναν από τις κακουχίες (ονομαστική)

7 Με την ειρήνη αυτή τελείωσε η πρώτη περίοδος του πελοποννησικού πολέμου (ονομαστική)

8 Εξαπίας του πέθανε ο Περικλής

9 Μεγάλη συμμαχία αντίπαλη της αθηναϊκής κατά τον πελοποννησιακό πόλεμο

1 Έγραψε την ιστορία του πελοποννησικού πολέμου

2 Το ψήφισμα αυτό θεωρείται μία από τις αφορμές του πελοποννησικού πολέμου

4 Έτσι ονομάστηκε ο πελοποννησιακός πόλεμος στην πρώτη του φάση

5 Σ' αυτούς τους ποταμούς καταστράφηκε ο αθηναϊκός στόλος